

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS PANEVĖŽIO APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2023 m. liepos 28 d. Nr. 21RE4-68 (AG4-51/19-2023)

Panevėžys

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Jurgos Mažuknienės (Komisijos posėdžio pirmininkė), Astos Povilonienės (pranešėja), Sigitos Šimbelytės, sekretoriaujant Vitalijai Mikonienei, dalyvaujant pareiškėjui R. K.,

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo R. K. skundą atsakovei Kupiškio rajono savivaldybės administracijai dėl įsakymo dalies panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas R. K. skundu, kurį vėliau patikslino, Komisijos prašo: 1) panaikinti Kupiškio rajono savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) administracijos (toliau – ir Administracija) direktoriaus 2023-05-29 įsakymo Nr. ADV-273 „Dėl tikslinės ir periodinės pašalpa“ (toliau – ir Įsakymas) 1.9 pp. kaip neteisėtą; 2) išmokėti pareiškėjui 11,65 Eur neišmokėtą likusių pinigų sumą už dantų gydymą; 3) įpareigoti Administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrių (toliau – ir Skyrius) pagal Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centro administracijos gautą 2023-06-15 paaiškinimą, išduoti pažymą, jog pareiškėjas yra socialiai remtinas, kurią jis pristatys poliklinikai.

Paaiškino, kad dėl skaudančių dantų gydymo pareiškėjas kreipėsi į Viešosios įstaigos Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centro (toliau – Gydytojų įstaiga) Odontologijos skyrių ir už suteiktas paslaugas jam reikėjo sumokėti 23,30 Eur, tačiau pareiškėjas šiuo metu nedirba, yra registruotas darbo biržoje, jokių pajamų negauna. Pareiškėjo teigimu, pagal Gydytojų įstaigos reikalavimus jis turi pristatyti pažymą, jog yra socialiai remtinas, tačiau Skyriaus vedėjos L. B. (toliau – Skyriaus vedėja) nurodymu tokia pažyma jam neišduodama. Pasak pareiškėjo, sumokėjęs 23,30 Eur, jam buvo gražinta 11,65 Eur.

Pareiškėjas teigia, kad Skyriaus vedėjos gautame 2023-06-02 rašte Nr. R4-1263, nurodyta, jog nėra galimybės apmokėti, nes nepakanka valstybės teikiamos paramos. Pasak pareiškėjo, jis negauna jokios socialinės paramos; be to jo prašymas buvo nagrinėjamas ir svarstomas Globos ir rūpybos tarybos 2023-05-26 posėdyje ir vadovaujantis Įsakymu, kuris yra be tikslios datos ir be dokumento numerio, jam skirta tikslinė pašalpa – 11,65 Eur.

Taip pat pareiškėjas nurodė, jog 2023-06-19 kreipėsi į Administracijos laikinai einantį mero pareigas V. U., Administracijos laikinai einantį Administracijos direktoriaus pareigas A. V. ir Skyriaus vedėją prašymais, kad skubos tvarka būtų išduota pažyma, jog pareiškėjas yra socialiai remtinas, kurią jis pristatys Gydytojų įstaigai, tačiau iki 2023-07-04 atsakymo jis negauna.

Pareiškėjas mano, kad dėl išlaidų už dantų gydymą apmokėjimo, būtų klausimas išspręstas, jei Skyrius parašytų pažymą, jog pareiškėjas yra socialiai remtinas asmuo, tačiau, pareiškėjo teigimu, to neleidžia Skyriaus vedėja, todėl jis prarado teisę į nemokamą gydymą, nors yra apdraustas darbo

biržoje. Pareiškėjo manymu, Skyrius neatlieka savo veiksmų pagal kompetenciją, vilkina ir atsisako juos atlikti (b. l. 1-3, 24-26).

Atsakovė atsiliepiu į skundą prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovė atsiliepime nurodė Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – PSPNGĮ) 4 str. 2 d. nuostatas ir paaiškino, kad vadovaujantis šia nuostata, priimtas Vienkartinės, tikslinės, periodinės ir sąlyginės pašalpos skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2019-09-26 sprendimu TS-226 (toliau – Tvarkos aprašas).

Atsakovės teigimu, Skyrius 2023-05-12 gavo pareiškėjo prašymą dėl tikslinės pašalpos skyrimo apmokant gydymo išlaidas, kuris perduotas svarstyti Globos ir rūpybos tarybai (toliau – ir Taryba).

Pasak atsakovės, vadovaujantis Tvarkos aprašo 9 p., tikslinė pašalpa, atsižvelgiant į Savivaldybės finansines galimybes, gali būti skiriama Tvarkos aprašo 1-15 pp. nurodytais atvejais; pareiškėjo prašymas dėl gydymo išlaidų atitinka Tvarkos aprašo 9.6 p., pagal kurį gali būti skiriama pašalpa apmokėti būtinas mokamas gydymo išlaidas (pagal pateiktus dokumentus) iki 4 bazinės socialinės išmokos (toliau – ir BSI) dydžių. Šiuo metu 1 BSI – 49 Eur, t. y. pareiškėjui gali būti skiriama nuo 1 Eur iki 196 Eur bei atkreipė Komisijos dėmesį, jog nei Taryba, nei Administracijos direktorius neprivalo priimti sprendimų, kuriais būtų kompensuojamos visos pareiškėjų patirtos išlaidos.

Taip pat atsakovė paaiškino, kad 2023-05-26 vyko Tarybos posėdis, kurio metu buvo pristatomas pareiškėjo prašymas dėl gydymo išlaidų apmokėjimo; pareiškėjas pateikė 23,30 Eur čekį iš Gydymo įstaigos už odontologines medžiagas; Taryba vienbalsiai nutarė rekomenduoti skirti 11,65 Eur tikslinę pašalpą, t. y. padengti pusę patirtų išlaidų sumos, nes teisės aktai nenumato prievolės padengti visų patirtų pareiškėjo išlaidų, o Administracijos direktorius, atsižvelgdamas į Tarybos pateiktas 2023-05-26 rekomendacijas, Įsakymu pareiškėjui skyrė 11,65 Eur tikslinę pašalpą. Atsakovė atkreipė dėmesį į Tvarkos aprašo 3 p. nuostatas ir teigia, jog pareiškėjas neišnaudoja galimybės gauti socialinę pašalpą, nes neatlieka visuomenei naudingos veiklos nuo 2021-07-20, kurios atlikimą nustato PSPNGĮ 25 str. 6 p. bei nurodė 23 str. 2 d. 1 p. ir 5 p. nuostatas.

Atsakovės teigimu, iš valstybės ir žinybinių registų bei valstybės informacinių sistemų surinktų duomenų matoma, kad pareiškėjas nuo 2004-05-06 yra registruotas Užimtumo tarnyboje, jis yra ilgalaikis bedarbis, nesimoko, nedalyvauja aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse bei principingai neatlieka visuomenei naudingos veiklos; pareiškėjas visus sprendimus dėl socialinės pašalpos neskyrimo skundžia teismui, tačiau pagal teismų praktiką jie yra atmetami o pareiškėjas skundžia tuo pačiu pagrindu, nurodo tuos pačius motyvus, teikia tuos pačius prašymus, nurodo tas pačias aplinkybes, dėl kurių teismas jau pasisakė.

Dėl pareiškėjo prašymo įpareigoti Skyrių išduoti pažymą, kad yra socialiai remtinas yra negalimas, kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-02-23 nutarimas Nr. 194 buvo pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-11-30 nutarimu Nr. 1201, todėl Skyrius pažymų apie fizinio asmens pripažinimą socialiai remtinu neišduoda; Skyrius išduoda pažymą apie Savivaldybėje asmeniui paskirtas ir / ar išmokėtas išmokas; Pažymas suformuoja informacinė sistema PARAMA (b. l. 41-46).

Skundas dalyje tenkintinas, kitoje dalyje atmestinas.

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023-05-29 įsakymo Nr. ADV-273 „Dėl tikslinės ir periodinės pašalpų“ 1.9 pp., kuriuo pareiškėjui buvo skirta tikslinė pašalpa – 11,65 Eur, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus (b. l. 10).

Bylos rašytiniais duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2023-05-02 prašyme, adresuotame Savivaldybės merui, (2023-05-02 reg. Nr. G2-152) nurodė, kad 2023-04-28 pareiškėjas lankėsi Gydymo įstaigoje, kur jam buvo taisomi dantys, jis skolinosi pinigus dantų taisymui ir prašo jam skubos tvarka grąžinti sumokėtus už dantų gydymą ir plombavimą 23,30 Eur. Taip pat nurodė, jog

pridedamas Gydytojų įstaigos Pinigų priėmimo čekis, 2023-04-28 – 1 lapas (b. l. 6).

2023-05-08 prašymu pašalpai gauti (2023-05-12 Skyriuje reg. Nr. R6-154) (toliau – Prašymas pašalpai gauti) pareiškėjas prašė skirti pašalpą už dantų gydymą (b. l. 55-57). Kartu pateikė Gydytojų įstaigos 2023-04-28 kvitą už odontologines medžiagas – 23,30 Eur sumai (b. l. 58).

2023-05-08 Kupiškio socialių paslaugų centras surašė Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą Nr. SPP19-786, kuriame rekomenduota skirti pareiškėjui tikslią pašalpą padengti dantų gydymo išlaidas (b. l. 59-61).

2023-05-26 Taryba nutarė rekomenduoti skirti tikslią pašalpą pareiškėjui – 11,65 Eur (b. l. 66).

Pareiškėjas 2023-05-29 prašyme, adresuotame Skyriaus vedėjai, (2023-05-29 reg. Nr. G2-187) nurodė, kad 2023-04-28 pareiškėjas lankėsi Gydytojų įstaigoje, kur jam buvo taisomi dantys; socialinės pašalpos negauna, neturi iš ko sumokėti ir prašo jam skubos tvarka apmokėti Gydytojų įstaigoje už dantų pareiškėjo dantų gydymą ir plombavimą viso 20,30 Eur (b. l. 7).

2023-05-29 prašyme, adresuotame Administracijos laikinai einančiam mero pareigas, (2023-05-29 reg. Nr. G2-191) nurodė, kad 2023-04-28 pareiškėjas lankėsi Gydytojų įstaigoje, pas dantų gydytoją taisė dantis; Skyriaus prašė, bet negauna, neturi iš ko sumokėti ir prašo jam skubos tvarka pateikti pažymą, jog jis yra socialiai remtinas, kad galėtų skubos tvarka pateikti dėl apmokėjimo Gydytojų įstaigoje už jo dantų gydymą ir plombavimą viso 20,30 Eur. Taip pat prašė skubos tvarka šį prašymą priimti ir patenkinti (b. l. 8).

Administracijos direktoriaus 2023-05-29 įsakymo Nr. ADV-273 „Dėl tikslinės ir periodinės pašalpų“ 1.9 pp. pareiškėjui buvo skirta tikslią pašalpa – 11,65 Eur (b. l. 10).

Skyrius 2023-05-30 pranešimu „Dėl išmokos skyrimo“ Nr. 6846 pareiškėją informavo, kad 2023-05-30 sprendimu Nr. 193 pareiškėjui skirta tikslią pašalpa už pareiškėją mokant: nuo 2023-05-01 iki 2023-05-31 11,65 Eur ir nurodė šio sprendimo apskundimo tvarką (b. l. 9).

Skyrius 2023-06-02 rašte „Dėl prašymo“ Nr. R4-1262, adresuotame pareiškėjui nurodė, kad 2023-05-29 Skyrius gavo pareiškėjo prašymą dėl pažymos išdavimo ir atsakant šį prašymą ir informuoja, kad Skyrius neišduoda pažymų, ar asmuo yra socialiai remtinas; Skyrius išduoda pažymą apie pajamas (paskirtas ir išmokėtas išmokas) (b. l. 11).

Skyrius 2023-06-02 rašte „Dėl prašymo“ Nr. R4-1263, adresuotame pareiškėjui, nurodė, kad 2023-05-29 Skyrius gavo pareiškėjo prašymą dėl dantų gydymo ir plombavimo apmokėjimo; pažymėjo, kad tikslią pašalpos yra skiriamos vadovaujantis Tvarkos aprašu; pagal Tvarkos aprašo 9.6 pp., asmuo, kreipdamasis dėl tikslią pašalpos apmokėti būtinas mokamas gydymo išlaidas, vadovaujantis Tvarkos aprašo 17.3 pp., turi pateikti pažymą iš sveikatos priežiūros įstaigų apie sveikatos būklę, gydymą, atliktas operacijas (išrašus iš medicininių dokumentų, epikrizes ir kt.), kurios galioja 6 mėnesius po patirtos operacijos, atlikto intensyvaus gydymo ar traumos ir pagal Tvarkos aprašo 17.4 p. pažymą ar kitus dokumentus, patvirtinančius papildomas išlaidas ar aplinkybes dėl pašalpos skyrimo (mokėjimo kvitus už medikamentus, atliktas procedūras ir kita); atkreipė pareiškėjo dėmesį, kad vadovaujantis Tvarkos aprašo 3 p. vienkartinė, tikslią, periodinė ir sąlyginė pašalpa skiriama siekiant padėti bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, atsidūrusiam sunkioje materialinėje padėtyje, susidariusioje dėl įvykusios nelaimės, asmens sveikatos sutrikimų, kitų aplinkybių, kai nepakanka valstybės teikiamos socialinės paramos ir yra išnaudotos visos kitų pajamų gavimo galimybės bei artimųjų ar bendruomenės parama.

Taip pat šiame rašte informavo, kad vadovaujantis Tvarkos aprašo 14 p. tikslią pašalpa atsižvelgiant į savivaldybės finansines galimybes gali būti skiriama iki 2 kartų per kalendorinius metus ir pagal Tvarkos aprašo 16.2 pp. seniūnijų gyventojai dėl tikslią pašalpos kreipiasi į Administracijos seniūnijas pagal faktinę gyvenamąją vietą, o vadovaujantis Tvarkos aprašo 17 p. užpildo Administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintos formos prašymą, nurodydami pašalpos reikalingumo motyvus, pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir pagal asmens situaciją privalomus dokumentus. Priminė, kad 2023-05-08 Skyrius gavo pareiškėjo prašymą dėl tikslią pašalpos skyrimo dantų gydymo išlaidų padengimui, kuris buvo nagrinėjamas ir svarstomas Tarybos 2023-05-26 posėdyje ir vadovaujantis Įsakymu skirta tikslią pašalpa – 11,65 Eur; vadovaujantis

Tvarkos aprašo 20 p. asmuo, besikreipiantis dėl vienkartinės, tikslinės, sąlyginės ar periodinės pašalpos, privalo sudaryti sąlygas seniūnijos ar Socialinių paslaugų centro socialinio darbo organizatoriams tikrinti jo gyvenimo sąlygas, užimtumą, leisti surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, išskyrus tuos atvejus, kai kreipiasi asmuo, neturintis gyvenamosios vietos, o pagal Tvarkos aprašo 21 p. asmeniui nesudarius sąlygų surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto, vienkartinė, tikslinė, sąlyginė ar periodinė pašalpa neskiriama (b. l. 12-13).

2023-06-19 prašymu, adresuotu Skyriaus vedėjai, (2023-06-19 reg. Nr. G2-222) prašė skubos tvarka išduoti pažymą, jog jis yra socialiai remtinas, kad galėtų skubos tvarka pateikti Gydyimo įstaigai, kad galėtų taisyti ir gydyti dantis. Taip pat prašė skubos tvarka šį prašymą priimti ir patenkinti (b. l. 27).

2023-06-19 prašymu, adresuotu Administracijos laikinai einančiam mero pareigas, (2023-06-19 reg. Nr. G2-223) prašė skubos tvarka išduoti pažymą, jog jis yra socialiai remtinas, kad galėtų skubos tvarka pateikti Gydyimo įstaigai, kad galėtų taisyti ir gydyti dantis. Taip pat prašė skubos tvarka šį prašymą priimti ir patenkinti (b. l. 28).

2023-06-19 prašymu, adresuotu Administracijos laikinai einančiam Administracijos direktoriaus pareigas, (2023-06-19 reg. Nr. G2-224) prašė skubos tvarka išduoti pažymą, jog jis yra socialiai remtinas, kad galėtų skubos tvarka pateikti Gydyimo įstaigai, kad galėtų taisyti ir gydyti dantis. Taip pat prašė skubos tvarka šį prašymą priimti ir patenkinti (b. l. 29).

Pareiškėjas Komisijai pateiktu skundu nesutinka su Įsakymo 1.9 pp. ir pirmuoju skundo reikalavimu Komisijos prašo jį panaikinti (b. l. 1-2, 24-26).

Dėl Įsakymo dalies panaikinimo

Pažymėtina, kad nagrinėjamam ginčui yra aktualios teisės aktų redakcijos, galiojusios pareiškėjo Prašymo pašalpai gauti pateikimo metu.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 str. 43 p., socialinės pašalpos ir kompensacijų, nustatytų PSPNGĮ, teikimas yra viena iš šiame įstatyme nustatytų savarankiškųjų savivaldybių funkcijų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos).

Vadovaujantis PSPNGĮ 4 str. 2 d., savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, kuriame nustato: piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarką (prašymų-paraiškų priėmimo; trūkstamų dokumentų pateikimo; duomenų apie turtą pateikimo; piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo; prašymus-paraiškas pateikusių asmenų informavimo apie piniginės socialinės paramos skyrimą ar neskyrimą; neteisėtai gautos ar išmokėtos piniginės socialinės paramos išskaičiavimo; paskirtos, bet laiku neatsiuntos piniginės socialinės paramos, taip pat mirus asmeniui, kurio vardu bendrai gyvenantiems asmenims mokama piniginė socialinė parama, arba mirus vienam gyvenančiam asmeniui paskirtos ir iki kito mėnesio po jo mirties neišmokėtos piniginės socialinės paramos išmokėjimo procedūras); pagrindus, kai socialinė parama skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais (skiriama vienkartinė, tikslinė, periodinė, sąlyginė pašalpa; apmokama skola už būstą; kompensuojamos išlaidos už didesnę karšto ir geriamojo vandens kiekį, negu šiame įstatyme nustatytas normatyvas; kompensuojamos šiame įstatyme nenurodytos būsto išlaikymo išlaidos ir kita) ir kuriems esant ši parama didinama, mažinama, skiriama ne visiems bendrai gyvenantiems asmenims, sustabdomas, nutraukiamas ar atnaujinamas jos mokėjimas; bendruomeninių organizacijų ir (ar) religinių bendruomenių, ir (ar) religinių bendrijų, ir (ar) kitų nevyriausybinėse organizacijų atstovų, ir (ar) gyvenamosios vietovės bendruomenės narių, ir (ar) seniūnaičių, ir (ar) kitų suinteresuotų asmenų pasitelkimo dalyvauti svarstant klausimus dėl piniginės socialinės paramos skyrimo tvarką bei jų teises ir pareigas.

Sąlygos, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą, reglamentuojamos PSPNGĮ 8 str. 1 d. PSPNGĮ 21 str. 14 d. nustato, jog sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas nurodant šio įstatymo 8 str. 1 d. sąlygą (sąlygas), kuriai (kurioms) esant paskirta piniginė socialinė parama, ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės administracijos nustatyta tvarka.

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Kupiškio rajono gyventojams teikimo nuostatos įtvirtintos Tvarkos apraše. Tvarkos aprašo 3 p. nustato, kad vienkartinė, tikslinė, periodinė ir sąlyginė pašalpa skiriama siekiant padėti bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, atsidūrusiam sunkioje materialinėje padėtyje, susidariusioje dėl įvykusios nelaimės, asmens sveikatos sutrikimų, kitų aplinkybių, kai nepakanka valstybės teikiamos socialinės paramos ir yra išnaudotos visos kitų pajamų gavimo galimybės bei artimųjų ar bendruomenės parama. Pagal Tvarkos aprašo 4.6 pp. nuostatą, tikslinė pašalpa – išmoka, skiriama asmeniui, siekiant suteikti jam tikslinę paramą individualiu atveju. Tvarkos aprašo 9.6 pp. įtvirtina, kad tikslinė pašalpa, atsižvelgiant į Savivaldybės finansines galimybes, gali būti skiriama apmokėti būtinas mokamas gydymo išlaidas (pagal pateiktus dokumentus) – iki 4 BSI. Tvarkos aprašo 14 p. nustato, kad tikslinė ir sąlyginė pašalpa atsižvelgiant į Savivaldybės finansines galimybes gali būti skiriama iki 2 kartų per kalendorinius metus. Pagal Tvarkos aprašą, kreipdamasis dėl vienkartinės, tikslinės, sąlyginės ar periodinės pašalpos skyrimo asmuo užpildo Savivaldybės administracijos direktorius įsakymu patvirtintos formos prašymą, nurodydamas pašalpos reikalingumo motyvus, pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir pagal asmens situaciją reikalingus dokumentus (Tvarkos aprašo 17 p.). Tvarkos aprašo 31–32 p. nustato, kad sprendimas dėl vienkartinės, tikslinės, periodinės, sąlyginės pašalpos skyrimo (neskyrimo) priimamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos. Asmuo apie priimtą sprendimą dėl vienkartinės, tikslinės, periodinės, sąlyginės pašalpos skyrimo (neskyrimo) informuojamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos prašyme nurodytu būdu.

Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (*Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada*). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (*žr., pvz. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A502-1605/2012*).

Komisija sprendžia, kad nagrinėjamu atveju atsakovės veikimas ir su juo susijusių klausimų sprendimas yra sietinas su institucijos veikimu viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai yra taikytinos VAĮ (teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2023-01-01) normos.

Nagrinėjant šį ginčą, svarbu nustatyti, ar atsakovė tinkamai pagal VAĮ nuostatų reikalavimus išnagrinėjo pareiškėjo prašymą.

Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus (VAĮ 2 str. 10 d.). Skundas – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti (VAĮ 2 str. 12 d.). Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) patvirtintas taisykles (VAĮ 11 str. 1 d.). Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (akto redakcija, galiojanti nuo 2022-09-03), (toliau – Taisyklės) 1 p. įtvirtinta, jog jos reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų, o 35 p. numatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Pagal Taisyklių 45 p., į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 1) į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš VAĮ 19 str. 1 d. nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 2) į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualių klausimų atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 3) į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAĮ 13 str. nustatyta tvarka; 4) į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 pp., atsakoma laisva forma. Tai reiškia, kad prašymo nagrinėjimo ribas nustato pats pareiškėjas savo prašymo turiniu, kurio institucija, nagrinėjanti prašymą, privalo laikytis ir pateikti atsakymą į prašymą ne siauresnės apimties nei pateikto prašymo turinys. Atsakyme į prašymą ar

skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis VAĮ 14 str., nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas (Taisyklių 47 p.).

Nagrinėjamu atveju byloje ginčas kilo dėl Įsakymo 1.9 pp., kuriuo iš esmės buvo dalinai atsisakyta tenkinti pareiškėjo Prašymą priimti atitinkamą administracinį sprendimą, t. y. skirti pareiškėjui tikslinę pašalpą.

Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjekto priimtas sprendimas dėl atsisakymo nagrinėti skundą (prašymą), atsisakymo tenkinti prašymą ar skundą, suteikti informaciją ir kt. yra laikytinas administraciniu sprendimu, kaip apibrėžta VAĮ 2 str. 5 d., t. y. administracinis sprendimas yra teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei.

Viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti VAĮ 10 str. 5 d. įtvirtintas nuostatas. Vadovaujantis VAĮ 10 str. 5 d. 1–8 p., administraciniame sprendime turi būti nurodyta:

- 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas;
- 2) administracinio sprendimo data;
- 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris;
- 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos;
- 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės;
- 6) administracinio sprendimo motyvai;
- 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką;
- 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.

VAĮ 3 str. 4 p. įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Vadovaudamasis VAĮ 3 str. 5 p. nustatytu išsamumo principu, viešojo administravimo subjektas į prašymą (skundą) turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo (skundo) nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo (skundo) turinį.

Atkreiptinas dėmesys, kad atsakymas asmeniui, bet kuria forma (skundu ar prašymu) besikreipusiam į viešojo administravimo instituciją, turi atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Administraciniame sprendime turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos, nurodyta sprendimo apskundimo tvarka. Aiškindamas ankstesnės VAĮ redakcijos VAĮ 8 str., reglamentuojantį individualiam administraciniam aktui keliamus reikalavimus, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad VAĮ 8 str. nuostatos reiškia, kad akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-11-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A556-15/2010). Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei

pagrįstumo (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013-11-21 nutartis administracinėje byloje Nr. A502-2124/2013).

Nagrinėjamu atveju iš byloje nustatytų faktinių aplinkybių matoma, kad pareiškėjas Prašymu pašalpai gauti kreipėsi į atsakovę, prašydamas skirti tikslinę pašalpą, t. y. pareiškėjas prašė skirti 23,30 Eur už dantų gydymą. Kartu pateikė Gydymo įstaigos 2023-04-28 kvitą už odontologines medžiagas – 23,30 Eur sumai. Bylos duomenys tvirtina, kad Administracijos direktoriaus 2023-05-29 įsakymo Nr. ADV-273 „Dėl tikslinės ir periodinės pašalpų“ 1.9 pp. pareiškėjui buvo skirta tikslinė pašalpa – 11,65 Eur. Iš skundžiamo Įsakymo ir pareiškėjui išsiųsto Skyriaus 2023-06-02 rašto „Dėl prašymo“ Nr. R4-1263 duomenų nustatyta, kad skiriant 11,65 Eur tikslinę pašalpą pareiškėjui buvo atsižvelgiama į tai, kad pareiškėjo Prašymas pašalpai buvo išnagrinėtas 2023-05-26 Globos ir rūpybos tarybos posėdyje, kuriame nutarta rekomenduoti skirti pareiškėjui 11,65 Eur tikslinę pašalpą.

Remiantis aukščiau nurodytomis byloje nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, išanalizavus skundžiamo Įsakymo, taip pat, Skyriaus 2023-06-02 rašto „Dėl prašymo“ Nr. R4-1263, Tarybos 2023-05-26 protokolo Nr. R2-13 turinį, sprendžiama, kad byloje nagrinėjamu atveju nėra aišku, kokiais objektyviais duomenimis ir teisės aktų nuostatomis vadovaujantis atsakovė priėmė sprendimą skirti pareiškėjui 11,65 Eur tikslinę pašalpą, o ne 23,30 Eur tikslinę pašalpą, kurios prašė pareiškėjas, pateikdamas Prašymą pašalpai gauti ir Gydymo įstaigos 2023-04-28 kvitą dėl patirtų išlaidų už gydymo paslaugas. Bylos duomenys tvirtina, kad pareiškėjas pateikė dokumentus, pagrindžiančius patirtas išlaidas Gydymo įstaigoje; 2023-05-08 Kupiškio socialių paslaugų centras surašė Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą Nr. SPP19-786, kuriame rekomenduota skirti pareiškėjui tikslinę pašalpą padengti dantų gydymo išlaidas; pareiškėjo prašoma apmokėti gydymo išlaidų suma neviršija 4 bazinių socialinės išmokos dydžių (Tvarkos aprašo 9.6 pp.), todėl nagrinėjamu atveju nėra aišku, kokios aplinkybės sąlygojo, kad buvo priimtas sprendimas skirti pareiškėjui 11,65 Eur tikslinę pašalpą.

Pažymėtina, kad atsakovė atsiliepime į pareiškėjo skundą nurodė daugiau aplinkybių, susijusių su tikslinės pašalpos skyrimu pareiškėjui. Atsiliepime į pareiškėjo skundą paaiškino, kad Taryba vienbalsiai nutarė rekomenduoti skirti 11,65 Eur tikslinę pašalpą, t. y. padengti pusę patirtų išlaidų sumos, nes teisės aktai nenumato prievolės padengti visų patirtų pareiškėjo išlaidų. Visgi, Komisija sprendžia, kad atsakovės atsiliepime pateikti argumentai negali būti vertinami kaip skundžiamo akto motyvai. Tokia išvada daroma atsižvelgiant į teismų praktiką. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad kilus administraciniam ginčui dėl individualaus administracinio akto, jį priėmęs subjektas ginčo nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijoje ir (ar) teisme negali nurodyti priimto akto motyvų (jei aktas buvo be motyvų), papildyti ar pakeisti akte nurodytus motyvus (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016-02-02 nutartis administracinėje byloje Nr. A-313-146/2016*). Be to, dokumentai, kurie surašomi vėliau negu priimamas atitinkamas administracinis aktas, negali būti vertinami kaip to administracinio akto motyvai. (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017-04-24 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-476-556/2017*). Atsižvelgiant į tai sprendžiama, kad Komisijai atsakovės pateikti atsiliepimo argumentai negali būti laikomi tinkamu ir teisėtu skundžiamo Įsakymo papildymu.

Komisija, atsižvelgusi į aukščiau nurodytas byloje nustatytas faktines aplinkybes, išanalizavusi skundžiamo Įsakymo turinį, sprendžia, kad ginčijamas atsakovės Įsakymas aiškiai stokoja aiškumo ir išsamumo, todėl sprendžiama, kad atsakovė negalėjo priimti tokio neišsamaus ir nemotyvuoto Įsakymo, kuris pareiškėjui sukėlė neigiamas teises pasekmes. Pažymėtina, kad kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma tiek bendrųjų teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.), tiek gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012, 2015-10-07 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1095-492/2015*). Atkreiptinas dėmesys, kad administraciniuose teisiniuose santykiuose į viešojo administravimo instituciją besikreipiantis asmuo laikomas silpnesniaja šalimi, todėl viešojo administravimo institucijai paprastai nustatoma pareiga

padėti asmeniui įgyvendinti jo teises. Atsakovė yra viešojo administravimo subjektas ir privalo laikytis VAĮ nuostatų, gero administravimo principo, kuris apima teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, asmens dalyvavimo priimant atitinkamus sprendimus, skaidrumo ir kitus reikalavimus (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-09-02 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2897/2011, 2011-11-04 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-3068/2011, 2012-01-26 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-257/2012*). Gero administravimo principas taip pat reiškia, kad viešojo administravimo subjektas privalo konsultuoti pareiškėją, suteikti informaciją, padedančią asmeniui rasti veiksmingiausias tikslo siekimo būdus. Atsižvelgusi į byloje nustatytas aplinkybes, Komisija sprendžia, kad gero administravimo principo nagrinėjamu atveju nebuvo laikomasi. Apibendrinusi aukščiau išdėstytus argumentus, Komisija daro išvadą, kad skundžiamo Įsakymo trūkumai yra esminiai, nesudarę pagrindo pareiškėjui suprasti, kokiomis faktinėmis aplinkybėmis remiantis bei teisės aktais vadovaujantis jam buvo skirta 11,65 Eur, o ne 23,30 Eur tikslinė pašalpa. Atsižvelgdama į šiame sprendime nustatytų faktinių aplinkybių visumą ir išdėstytus argumentus, Komisija konstatuoja, jog skundžiama Įsakymo dalis neatitinka VAĮ 10 str. reikalavimų, todėl yra pagrindas panaikinti Įsakymo dalį, t. y. Įsakymo 1.9 pp. Skundžiamo akto ar jo dalies panaikinimas reiškia, kad konkrečiu atveju atkuriami buvusi iki ginčijamo akto ar jo dalies priėmimo padėtis. Nagrinėjamoje byloje panaikinus Įsakymo dalį, atsakovei kyla pareiga teisės aktų nustatyta tvarka išnagrinėti pareiškėjo Prašymą pašalpai gauti.

Taip pat atkreiptinas atsakovės dėmesys į tai, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, kurio formuojama praktika taikoma ir Komisijos veikloje, yra išaiškinta, jog teismo sprendimas, kuriuo panaikinamas viešojo administravimo subjekto priimtas aktas dėl to, jog jame nėra aiškūs jo priėmimo motyvai, nereiškia, kad viešojo administravimo subjektas yra įpareigojamas priimti priešingą sprendimą – šiuo atveju viešojo administravimo subjektas gali priimti bet kokią sprendimą (ir tokį patį, koks buvo priimtas anksčiau), tačiau jame turi būti aiškiai nurodyti tokio sprendimo priėmimo motyvai (*žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-01-08 nutartį, priimtą administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-2008/2013*).

Dėl įpareigojimo atlikti veiksmus

Antruoju skundo reikalavimu pareiškėjas Komisijos prašo išmokėti pareiškėjui 11,65 Eur neišmokėtą likusią pinigų sumą už dantų gydymą. Pažymėtina, kad, kaip jau minėta, skundžiamo akto panaikinimas reiškia, kad konkrečiu atveju atkuriami buvusi iki ginčijamo akto ar jo dalies priėmimo padėtis. Nagrinėjamoje byloje panaikinus Įsakymo 1.9 pp., atsakovei kyla pareiga teisės aktų nustatyta tvarka išnagrinėti pareiškėjo Prašymą pašalpai gauti. Pagal Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 str. 2 d., Komisija nagrinėja skundus dėl teritorinių valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų, esančių jų veiklos teritorijoje, priimtų individualių administracinių aktų, taip pat veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus. Ši nuostata apibrėžia Komisijos kompetencijos ribas, todėl Komisija neturi teisinio pagrindo įpareigoti atsakovę išmokėti pareiškėjui 11,65 Eur neišmokėtą likusią pinigų sumą už dantų gydymą. Atsižvelgiant į tai, skundas dalyje dėl įpareigojimo išduoti pažymą atmetinas kaip nepagrįstas.

Trečiuoju skundo reikalavimu pareiškėjas prašo įpareigoti Administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrių išduoti pažymą, jog pareiškėjas yra socialiai remtinas, kurią jis pristatys Gydymo įstaigai. Kaip jau minėta, Komisijos kompetencijos ribas apibrėžia Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 str. 2 d. nuostatos. Atsižvelgiant į tai, sprendžiama, kad klausimų, susijusių su pažymų išdavimu / neišdavimu išsprendimas yra priskirtinas atsakovės kompetencijai, todėl Komisija neturi teisinio pagrindo įpareigoti atsakovę atlikti pareiškėjo skunde prašomų veiksmų. Remiantis nurodytu, pareiškėjo skundas šioje dalyje taip pat atmetinas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 14 str. 4 d., 20 str. 1 d. 1 p., 2 p. ir 22 str. 1 d., Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo R. K. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023-05-29 įsakymo Nr. ADV-273 „Dėl tikslinės ir periodinės pašalpų“ 1.9 pp.

Kitoje dalyje pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Jurga Mažuknienė

Komisijos narės

Asta Povilonienė

Sigita Šimbelytė